

בבית המשפט העליון

ע"א 2985/19

לפני: כבוד הרשמת שרית עבדיאן

המערערים: 1. א.א. שי אחזקות וייעוץ בע"מ
2. אמיל וינשל

נ ג ד

המשיבים: 1. איילון חברה לביטוח בע"מ
2. עו"ד יעקב דוידביץ

**בקשה לראות בערעור כבקשת רשות ערעור
ולחלופין בקשה להארכת מועד להגשת בקשת
רשות ערעור; תשובת המשיבה לבקשה**

פסק-דין

1. מהו אופן ההשגה על פסק דין שעניינו העברת בורר מתפקידו – באמצעות הגשת ערעור בזכות או על דרך של הגשת בקשת רשות ערעור? ככל שלא ניתן להשיג על פסק דין זה באמצעות ערעור בזכות – האם יש בנסיבות העניין להיעתר לבקשה להארכת מועד להגשת בקשת רשות ערעור על פסק הדין? אלה הן השאלות שעומדות על הפרק במקרה שלפנינו.

2. ואלה, בתמצית, העובדות הצריכות לעניין: ביום 1.5.2019 הגישו המערערים הודעת ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 10.3.2019 (ה"פ 3988-08-18; כבוד השופטת י' שבח). בגדר פסק הדין קיבל בית המשפט המחוזי המרצת פתיחה שהגישה המשיבה 1 בה עתרה להעביר את המשיב 2 מתפקידו כבורר בסכסוך בין הצדדים (להלן: פסק-הדין). כחודש לאחר הגשת הודעת הערעור, ביום 2.6.2016, הגישו המערערים את הבקשה שבכותרת "לראות בערעור משום בקשת רשות

ערעור, ובקשה – למען הזהירות בלבד – להארכת מועד להגשת בקשת רשות ערעור". לטענת המערערים, עומדת להם זכות ערעור על פסק-הדין, משום שהוא לא ניתן מכוח הוראות חוק הבוררות, התשכ"ח-1968 (להלן: חוק הבוררות), וכן משום שיש בו כדי לסיים את הדיון בתיק ואת הליך הבוררות בפני המשיב 2. יחד עם זאת, וככל שייקבע כי לא נתונה להם זכות ערעור, עותרים המערערים לראות בהודעת הערעור שהוגשה משום בקשת רשות ערעור. לחילופי חילופין, עותרים המערערים כי תינתן להם הארכת מועד להגשת בקשת רשות ערעור.

3. המשיבה 1 מתנגדת לבקשה. לטענתה, יש למחוק את הערעור שבכותרת על הסף, שכן אופן ההשגה על פסק הדין הוא באמצעות הגשת בקשת רשות ערעור בלבד. עוד טוענת המשיבה 1 כי לא הוכח "טעם מיוחד" המצדיק היעדרות לבקשה להארכת מועד להגשת בקשת רשות ערעור.

אופן ההשגה על פסק דין המורה על העברת בורר מתפקידו

4. סעיף 38 לחוק הבוררות קובע כי "החלטה של בית המשפט לפי חוק זה ניתנת לערעור ברשות... [הדגשה אינה במקור – ש.ע.].". כידוע, הוראת סעיף 38 לחוק הבוררות קיבלה פרשנות רחבה בפסיקה, ובכלל זה נקבע כי היא חלה לא רק על החלטות בענייני בוררות המנויים במפורש בחוק הבוררות, אלא גם על "החלטות חיצוניות" לחוק הבוררות שבמרכזן עומדים ענייני בוררות הכפופים להסדר המשפטי המהותי של חוק הבוררות (ראו: ע"א 4886/00 גרוס נ' קידר, פ"ד נז(5) 933 (2003) (להלן: עניין גרוס); רע"א 6886/03 הדרן 2000 שיווק והפצת כרטיסים בע"מ נ' מכבי נתניה כדורגל בע"מ, פסקאות 17-18 (25.4.2006); בש"א 4936/06 ארוך נ' כלל פיננסים ניהול בע"מ, פסקה 5 (25.9.2006); ע"א 10008/17 פנינת מלכי ישראל נ' סגל, פסקה 7 (22.8.2018), וההפניות שם; ע"א 1985/19 אורתם סהר הנדסה בע"מ נ' פרויקט אורנים בע"מ, פסקה 11 (28.1.2020)).

5. בגדר פסק הדין מושא ענייננו הורה בית המשפט על העברת המשיב 2 מתפקידו כבורר. סעיף 11 לחוק הבוררות מקנה לבית המשפט סמכות להעביר בורר מתפקידו בהתקיים אחד מן המקרים הבאים: נתגלה שהבורר אינו ראוי לאמון הצדדים; התנהגותו של הבורר במהלך הבוררות גורמת לעינוי דין; נבצר מהבורר למלא את תפקידו. אין חולק כי החלטה שניתנת מכוח סמכות זו של בית המשפט חוסה תחת סעיף 38 לחוק הבוררות ומטעם זה היא ניתנת לערעור ברשות בלבד (ראו: ע"א 4561/05 וינברג נ' קרני (19.01.2006)). אכן, בענייננו, כפי שצינו המערערים, בפסק הדין לא צוין מפורשות כי

הוא ניתן מכוח הסמכות הקבועה בסעיף 11 לחוק הבוררות. ואולם, אף אם אצא מנקודת הנחה כי פסק הדין לא ניתן מכוח הוראה זו, הרי שהחלטה המורה על העברת בורר מתפקידו מעלה סוגיה שמעצם טיבה וטיבעה היא בעלת "קשר ענייני הדוק" לחוק הבוררות. לכן, ובהתאם למבחנים שפורטו לעיל, הוראת סעיף 38 לחוק הבוררות חלה גם על החלטה שעניינה העברת בורר מתפקידו, ודרך ההשגה על החלטה זו תהיה באמצעות הגשת בקשת רשות ערעור (ראו: עניין גרוס, בעמ' 940; והשוו: ע"א 8520/11 אלקאדר נ' אלקאדר, פסקה 5 (3.12.2012), להלן: עניין אלקאדר).

6. כזכור, המערערים מוסיפים וטוענים כי בהתחשב בכך שפסק הדין הכריע באופן סופי במחלוקת שבין הצדדים באשר לקיומו של הליך בוררות בפני המשיב 2, הרי שנתונה להם זכות ערעור עליו גם מטעם זה. גם דינה של טענה זו להידחות. בפסיקה נקבע לא אחת כי הוראת סעיף 38 לחוק הבוררות חלה הן על החלטה המכריעה באופן סופי בתובענה ואשר מהווה "פסק דין", והן על החלטת ביניים המוגדרת כ"החלטה אחרת". בית המשפט הבהיר בהקשר זה כי אמנם יש בכך משום סטייה מכללי הערעור הרגילים במשפט האזרחי, המבחינים בין "פסק דין" לבין "החלטה אחרת", אולם הבחנה זו נדרשת לצורך מגמת חיזוקו של מוסד הבוררות תוך הגבלת התערבותו של בית המשפט למינימום הנדרש (ראו: עניין גרוס, בעמ' 942; רע"א 2901/10 ווטאירפול הנדסה בע"מ נ' General Electric Company, פסקה 5 (7.6.2010), וההפניות שם; בש"א 7457/10 ש.י. מובילי מרחבים בע"מ נ' משואות יצחק - מושב שיתופי להתיישבות, פסקה 3 (1.11.2010); ע"א 2970/18 כאמל נ' קרבקי, פסקה 5 (22.8.2018) (להלן: עניין כאמל)).

7. אם כן, מסקנתי היא כי ההליך שבכותרת, אשר הוגש כערעור בזכות, הוגש שלא כדין, זאת משום שערעור על פסק הדין מושא ענייניו טעון רשות בהתאם להוראת סעיף 38 לחוק הבוררות.

8. משלא נתונה למערערים זכות ערעור על פסק הדין, הרי שדינו של הערעור שבכותרת להימחק על הסף. נוכח טענות המערערים אבהיר כי לא ניתן להפוך ערעור לבקשת רשות ערעור, זאת בניגוד לאפשרות להפוך בקשת רשות ערעור לערעור בזכות, המוסדרת בתקנה 4410 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: תקנות סדר הדין האזרחי) (ראו: ע"א 2833/15 רייך נ' מ.ד.מ. מזרחי יזמות ובניה בע"מ, פסקה 13 (24.2.2016); חמי בן-נון וטל חבקיין הערעור האזרחי 252-253 (מהדורה שלישית, 2012)), והמערערים אף לא הצביעו על מקור בדין המאפשר לעשות כן. לפיכך, אין מקום להיעתר לבקשת המערערים לראות בהודעת הערעור משום בקשת רשות ערעור.

בקשה להארכת מועד להגשת בקשת רשות ערעור

9. משהוריתי על מחיקת הערעור שבכותרת על הסף, נותר אפוא לדון בבקשתם של המערערים להארכת המועד להגשת בקשת רשות ערעור. בעניין זה נתגלעו חילוקי דעות בין הצדדים בכל הנוגע למועד המצאת פסק הדין לידי המערערים. לטענת המערערים, הבקשה להארכת מועד מוגשת "למען הזהירות" בהתחשב בכך שפסק הדין טרם הומצא להם בהתאם להוראות הדין, ומכאן שטרם חלף המועד האחרון להגשת בקשת רשות הערעור. בהקשר זה טוענים המערערים, וטענתם זו אף נתמכה בתצהיר מטעם בא-כוחם, כי לא נשלחה להם הודעה בדואר האלקטרוני בדבר מתן פסק הדין וכי הם למדו על אודות פסק הדין רק לאחר שצפו בו באופן יזום באמצעות מערכת "נט המשפט" ביום הינתנו. ואולם, לטענת המערערים צפייה זו אינה מהווה תחליף להמצאה בהתאם להוראות הדין, ועל רקע זה סבורים הם כי אין למנות הימים להגשת הערעור מיום ידיעתם על פסק הדין אלא מיום ההמצאה שכאמור מעולם לא בוצעה.

לחלופין, וככל שייקבע כי יש למנות את מניין הימים להגשת בקשת רשות הערעור ממועד ידיעתם על פסק הדין, טוענים המערערים כי האיחור בהגשת ההליך נגרם בשל טעות בנוגע לדין החל בנסיבות העניין וכי יש לראות בה משום "טעם מיוחד" למתן הארכת מועד לצורך הגשתו. לכך מוסיפים המערערים כי משך האיחור (ככל שאכן קיים) אינו משמעותי. לבסוף טוענים המערערים כי קיימת חשיבות משפטית וציבורית להכרעה בבקשת רשות הערעור לגופה.

10. לאחר ששקלתי בדבר, הגעתי לכלל דעה כי דין הבקשה להארכת מועד להידחות.

עיון במערכת "נט המשפט" מעלה כי פסק הדין הומצא לידי המערערים ביום 10.3.2019 באמצעות מנגנון של משלוח של "הודעה באתר" בהתאם להוראות תקנה 497ג(1) לתקנות סדר הדין האזרחי (ראו: בש"א 8839/18 כהן נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב ("הפול"), פסקה 8 (19.12.2018) (להלן: עניין כהן)). עם זאת, באפשרותו של בעל דין להוכיח כי לא נשלחה לו הודעה באמצעות מנגנון זה, וזאת בדרך של הגשת תצהיר בעניין (ראו: תקנה 497ג(2) לתקנות סדר הדין האזרחי; עניין כהן, פסקה 10). בענייננו, לבקשה אכן צורף תצהיר מטעמו של בא-כוח המערערים בגדרו נטען כי לא נשלחה לו הודעה בדואר אלקטרוני ממערכת "נט המשפט" על אודות מתן פסק הדין. על

כן, אין בידי לקבוע כי פסק הדין הומצא לידי המערערים באמצעות המנגנון של "הודעה באתר".

11. יחד עם זאת, אין חולק כי בא-כוח המערערים צפה בפסק-הדין עוד ביום הינתנו באמצעות מערכת "נט המשפט". האם בנסיבות העניין יש לקבוע כי מניין הימים להגשת בקשת רשות הערעור חל מיום הידיעה על פסק הדין, היינו מיום 10.3.2019 ?

אכן, הכלל הוא כי יש למנות את הימים להגשתו של הליך ערעורי למן המועד בו בוצעה המצאה כדין של ההחלטה עליה מבקשים להשיג (ראו: תקנה 402 לתקנות סדר הדין האזרחי), ובהקשר זה נפסק כי "כלל ההמצאה כדין הוא, אפוא, הכלל הנוהג והמחייב, ועל פיו חייב בעל דין לכלכל את התנהלותו הדיונית" (ראו: בש"א 1788/06 קלינגר נ' זקס, פסקה 6 (13.11.2007)). ואולם, בנסיבות מסוימות, ובעיקר כאשר יש בהתנהלותו של בעל דין משום חוסר תום לב דיוני, קיימת הצדקה להחיל את "חריג הידיעה" ולהעדיפו על פני כלל ההמצאה. אחד המקרים הבולטים בהם הוחל "חריג הידיעה" הוא כאשר בעל דין פעל על-פי פסק הדין או יצר מצג כלפי הצד שכנגד על יסוד פסק הדין שניתן (ראו, למשל: רע"א 11286/05 זמיר נ' בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, פסקה 14 (8.7.2007); רע"א 8452/12 זנדברג נ' איילון, פסקה 4 (19.12.2012)). זאת ועוד, כבר נקבע על-ידי כבוד השופט ד' מין כי טענות של בעלי דין לעניין המצאת החלטות שעה שאין חולק כי אלה נצפו במערכת "נט המשפט" "מעוררות חוסר נוחות והן עשויות להצדיק בנסיבות מסוימות העדפה של מועד הידיעה של בעל הדין על אודות קיומה של ההחלטה, על פני מועד המצאתה" (עניין כהן, בפסקה 11).

12. בענייננו, כזכור, המערערים צפו בפסק הדין ביום בו ניתן (10.3.2019) והגישו את הערעור שבכותרת אך ביום 1.5.2019 מתוך סברה שנתונה להם זכות ערעור (ויובהר כי ככל שנתונה הייתה למערערים זכות ערעור, המועד האחרון להגשת ההליך חל ביום 2.5.2019). ביני וביני הצדדים התכתבו ביניהם בנוגע לתשלום ההוצאות שנקבעו בפסק הדין של בית המשפט המחוזי, והודעת דואר אלקטרוני בעניין זה נשלחה מטעם בא-כוח המערערים ביום 11.4.2019. במצב דברים זה שבו המערערים פעלו לפי פסק הדין; ובהתחשב בפרק הזמן הניכר שחלף כאמור מיום הידיעה על פסק הדין – 10.3.2019 – ועד למועד הגשת הבקשה להארכת מועד להגשת בקשת רשות ערעור – 2.6.2019 – אני סבורה כי יש להחיל בענייננו את "חריג הידיעה" כך שהמועד להגשת בקשת רשות ערעור יחל להימנות ממועד ידיעתם של המערערים על פסק הדין (ראו והשוו: ע"א 4637/16 הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית נ' יעקוב, פסקה 3 (15.10.2017)).

13. כידוע, המועד להגשת בקשת רשות ערעור הוא תוך 30 ימים מיום מתן ההחלטה השיפוטית שבכוונת בעל הדין להשיג עליה (תקנה 399 לתקנות סדר הדין האזרחי). אם כן, המועד האחרון להגשת בקשת רשות הערעור חל ביום 9.4.2019. היינו, הודעת הערעור (אשר הוגשה ביום 1.5.2019) והבקשה החלופית להארכת המועד להגשת בקשת רשות הערעור (שהוגשה ביום 2.6.2019) – הוגשו באיחור ניכר ומשמעותי.

14. אכן, לבית המשפט נתונה סמכות להאריך את המועד לנקיטת הליך ערעורי בהתקיים "טעמים מיוחדים" לכך (תקנה 528 לתקנות סדר הדין האזרחי). האם בענייננו יש בנמצא טעמים מסוג זה? התשובה לכך, לטעמי, היא שלילית. המערערים טוענים כי יש לראות בטעות באשר לאופן ההשגה על פסק-הדין כ"טעם מיוחד", ואולם אין בידי לקבל את טענתם זו. ההלכה בעניין אופן ההשגה על החלטה שיפוטית בנושא בוורות כמו גם זו שעניינה תחולתו הרחבה של סעיף 38 לחוק הבוררות הן בגדר דין מושרש וידוע. אני סבורה כי בענייננו אין מדובר במקרה "גבולי" באשר לתחולתו של סעיף 38 לחוק הבוררות כי אם במקרה מובהק וזאת נוכח הכללים שנקבעו בעניין זה בפסיקה (ראו: עניין אלקאדד, פסקה 12; בש"א 8517/15 נוימן נ' כפר אז"ר, מושב עובדים להתיישבות שיתופית חקלאית בע"מ, פסקה 3 (29.5.2016); עניין כאמל, בפסקה 9). בנסיבות העניין, אין ספק כי טעותם של המערערים, בפרט בהיותם מיוצגים, הייתה ניתנת למניעה בנקל באמצעות בדיקה פשוטה של הוראות הדין. הבקשה אינה כוללת הסבר מדוע בדיקה כאמור לא נעשתה, ומטעמים אלו אין מקום לראות בטעות זו כ"טעם מיוחד" המצדיק מתן הארכת מועד להגשת ההליך (ראו: בש"מ 6229/11 דון-יחיא נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה, חיפה, פסקה 8 (10.10.2012)).

לבסוף אציין כי אף סיכויי הלכאוריים של ההליך, המופנה כנגד החלטה בעניין בוורות, אינם מצדיקים היעדרות לבקשה (ראו, למשל: רע"א 2207/19 בנתאי נ' שוקר, פסקה 13 (2.5.2019), וההפניות שם).

15. סיכומם של דברים: דין הערעור שבכותרת להימחק ודינה של הבקשה להארכת מועד להידחות. בנסיבות העניין, המערערים יישאו בהוצאות המשיבה 1 בסך של 1,500 ש"ח.

ניתן היום, י"א בשבט התש"ף (6.2.2020).

שרית עבדיאן

ר ש מ ת

